



T.C

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı



7/6144

Sayı : B.16.0.SGB.0.10.02.00/610 — 100031
Konu : Soru Önergesi

07.05.2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 16/04/2012 tarihli ve A.01.0.KKB. 0.10.00.00-60927 sayılı yazınız.

Kars Milletvekili Sayın Mülkiye BİRTANE'nin 7/6144 Esas No'lu soru önergesinin cevabı ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Ertuğrul GÜNAY
Bakan

EK: Cevap (6 sayfa)

**KARS MİLLETVEKİLİ SAYIN MÜLKİYE BİRTANE'NİN 7/6144 ESAS NO'LU
YAZILI SORU ÖNERGESİNE BAKANLIĞIMIZCA HAZIRLANAN CEVAP**

Kars'ta bulunan tarihi yapıların çoğu tahrip olmuş ve yıkılmak üzeredir. Kars Kalesi, Ani Antik Kenti ve tarihi evler gibi tabyalar da birer birer yok oluyor. Kentte onlarca tabya bulunuyor ancak çok azı sağlam kalabilmiş. Kars Kalesi civarında bulunan Kerim Paşa Tabya, Karadağ Tabya, İnönü Tabya ve Arap Baba Tabyası gibi birçok tabya yıkılmaya yüz tutmuş. Kars'ta bulunan tabyalarla turizme kazandırmayı bırakın, yıkılmaktan kurtaracak bir adım dahi atılmıyor. Tabyalarla ilgili onarımlar, restorasyon çalışmaları yapılmazsa bu tarihi yapılar birer birer yok olacak.

Ayrıca Kars Kalesi'nde bakımsızlıktan yer yer tahribatlar oluşmuş kale duvarları kimi yerlerde yıkılmıştır. Kars Kalesi'nin eteğinde bulunan tarihi Kars evlerinin kalıntıları dahi silinmek üzeredir. Yine dünyaca ünlü Ani Antik Kenti de bakımsızlıktan yok olmak üzeredir. Antik Kent içinde altın araması yapılmış, yapıların duvarları içten oyulmuştur. Antik Kentin yıkılan kısımlarının birkaç yerinde yüzeysel bir bakım yapılırsa da sorun devam ediyor.

Ayrıca ilde bulunan tarihi evlerde de hiçbir restorasyon çalışması yapılmamış. Doğumevi ve Hekimevi olarak kullanılan tarihi ev de diğer tarihi yapılar gibi yıkılmak üzeredir. Duvarları ve tavanları tahrip olan tarihi ev, boşaltılmış olduğu için tamamen sahipsiz kalmıştır. Boşaltıldıktan sonra evin camları kırılmış ve içerisi de tahrip edilmiştir. Bulunmaz bir değer olan bu görkemli tarihi ev bir an önce restore edilerek korunmaya alınmalıdır. Ayrıca kentte bulunan bütün tarihi yapılar için titiz bir çalışma yürütülerek, yok olmak üzere olan bu tarihi yapılar kurtarılmalıdır. Turistik bir kent olabilecek Kars'ın bu değerleri göz ardı edilmemelidir.

SORU 1: Kars'ta Hekimevi olarak kullanılan ve daha sonra boşaltılan tarihi iki katlı kagir binanın akıbeti ne olacaktır?

CEVAP 1: Kars ili, Merkez, Yusufpaşa Mahallesi, 4 pafta, 346 ada, 30 parselde yer alan ve mülkiyeti Hazineye ait Eski Hekim Evi Binasının turistik otel amaçlı olarak kullanılmak üzere irtifak hakkı tesis edilmesi talebi Kars Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün 05/09/2011 tarihli ve 2270 ve 09/09/2011 tarihli ve 2307 sayılı yazıları ile Bakanlığımıza iletilmiştir.

Erzurum Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 27-28/04/1988 tarih ve 196 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilli ve Kars kentsel sit alanı sınırları içerisinde kalmakta olan söz konusu taşınmaza verilecek fonksiyonun ilgili Koruma Bölge Kurulunda uygun bulunması, her türlü uygulama öncesinde koruma bölge kurulundan izin alınması ve bu hususta tapuya şerh düşülmesi koşullarıyla irtifak hakkı tesis edilmesinde, 2863 sayılı Kanunun 14'üncü Maddesi uyarınca Bakanlığımızca sakınca bulunmadığı yönündeki görüş 13/09/2011 tarihli ve 186279 sayılı yazı ile Kars Valiliği Defterdarlığına iletilmiştir



SORU 2 : Kars Kalesi, Ani Antik Kenti, tarihi evlerin ve tabyaların restore edilmesi ve turizme açılması için bir proje çalışması var mıdır?

CEVAP 2 : Bakanlığımız Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından, Ani Ören Yeri'ni ve Ocaklı Köyü'nü içine alan arkeolojik sit alanında kültür varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması ve ören yeri ziyaretçilerinin ihtiyaçlarının karşılanması amaçlarıyla koruma amaçlı imar planı ile çevre düzenleme projesi ele alınmıştır. 28/06/2011 tarihinde Bakanlığımızca Kars İl Özel İdaresine aktarılan ödenekle, "Kars Ani Şehri Koruma Amaçlı İmar Planı ve Çevre Düzenleme Projesi Yapımı" işinin ihalesi gerçekleştirilmiştir. 27/07/2011 tarihinde sözleşme imzalanmış ve 01/08/2011 tarihinde yapılan yer teslimi ile işe başlanmış olup, çalışmalar devam etmektedir.

Ani Antik Kenti'nde yapılan çalışmalar aşağıda belirtilmiştir.

-“Kars, Ani Şehrinde Yer Alan Taşınmazların Geçici Olarak Güçlendirilmesi İşi” 30/05/2008 tarihinde ihale edilmiştir. İş 23/06/2008 tarihinde başlamış 01/09/2008 tarihinde tamamlanmıştır. 37.517,69 TL ödeme yapılmıştır.

-Ebul Menucehr Cami; “Rölöve, Restitüsyon, Restorasyon ve Yapısal Güçlendirme Projeleri Yapımı İşi” Erzurum Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 08/08/2007 tarih ve 507 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Birinci etapta; acil müdahaleler ve restorasyon işi için 558.531,36 TL ödeme yapılmış olup, iş 30 Mayıs 2010'da tamamlanmıştır.

İkinci etapta; son cemaat döşemesi ile kuzey ve güney cephelerde drenaj araştırması için yapılacak kazılardan elde edilen veriler doğrultusunda uygulama gerçekleştirilebilecektir.

-Tigran Honents Kilisesi; “Rölöve, Restitüsyon, Restorasyon ve Yapısal Güçlendirme Projeleri Yapımı İşi” Erzurum Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 23/12/2007 tarih ve 504 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Birinci etapta; acil müdahaleler ve restorasyon işi 15/08/2008 tarihinde ihale edilmiş olup, 516.374,71 TL ödeme yapılarak 30 Mayıs 2010'da tamamlanmıştır.

İkinci etapta; kilisenin bema kotu ile zamatun döşemesinde yapılacak araştırma kazılarından elde edilen veriler doğrultusunda uygulama gerçekleştirilecektir.



- S4 Burcu Onarımı Ve Yapılara Paratoner Takılması İşi; Ani Ören Yeri'nde bulunan şehir surlarından S4 burcunda meydana gelen tahribatların giderilerek, uygulaması yapılan Ebul Manuçehr Cami ile Tigran Honents Kilisesi'ne paratoner yapılmasına ilişkin çalışmaları Ekim 2010 tarihinde 97.940 TL ile tamamlanmıştır.

-Ebulhamrent (Polatoğlu) Kilisesi; Erzurum Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun Ebulhamrent Kilisesi 24/07/2009 tarihli ve 1335 sayılı kararı ile uygun görülmüş olup onaylanmıştır.

Ebulhamrent (Polatoğlu) Kilisesi'nin Restorasyonu işi 24/05/2011 tarihinde ihale edilmiş olup, "Ebulhamrent Kilisesi Rölöve, Restitüsyon, Restorasyon ve Yapısal Güçlendirme Projeleri" 2009 yılında tamamlanmıştır. "Ebulhamrent (Polatoğlu) Kilisesi Restorasyonu" ihalesi gerçekleştirilmiş olup 24/06/2012 tarihinde yer teslimi yapılarak iş başlatılmıştır. İşin sözleşme bedeli KDV hariç 296.347,67 TL olup, uygulama çalışması devam etmektedir.

-Katedral (Fethiye Cami); Rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerinin hazırlanması için Dünya Anıtlar Fonu ile teknik ve mali işbirliğini kapsayan Mutabakat Zaptı 07/01/2011 tarihinde imzalanmıştır. 04/07/2011 ve 20/09/2011 tarihlerinde iki kere ihale yapılmış ancak yeterli teklif alınamadığından ihaleler iptal edilmiştir. Bu kez iş, proje yapımı ve yapısal hareketin izlenmesi işi olmak üzere iki ayrı ihale şeklinde hazırlanmaktadır.

- Surp Amena Prikitch Kilisesi; Uygulamaya yönelik projeleri Erzurum Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 24/07/2009 tarihli ve 1353 sayılı ile uygun görülmüş olup, kilisenin uygulama projeleri onaylanmıştır.

Surp Amena Prikitch Kilisesi'nin uygulama işi için Dünya Anıtlar Fonu (WMF) ile ortaklaşa Ankara Amerikan Büyükelçiliğinin hibe programına müracaat edilmiş ve hibe kazanılmıştır. Protokol WMF ile 03/11/2010 tarihinde imzalanmış ve çalışmalar başlatılmıştır.

2011 yılı içerisinde yapının üç boyutlu taraması gerçekleştirilmiş olup, konservasyon çalışmaları planlanmıştır. Yapısal hareketin izlenmesi işi ile ilgili çalışmalar başlatılmıştır. Yapı içerisinde kalıntıların taşınması, envanterlenmesi ve üç boyutlu taranması işi için yapı içine çelik taşıyıcı iskele sistemi konulması ve taşıma işleminin ardından yapının projelerinin revize edilmesi ile acil önlem işlerinin tamamlanması için WMF gerekli girişimleri yapmış olup, sözleşme ile ilgili çalışmalar sonuçlanmak üzeredir.

-Selçuklu Sarayı; Erzurum Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun Selçuklu Sarayı Yapısal Güçlendirme Projesi 24/07/2009 tarihli ve 1336 sayılı kararları ile uygun görülmüş olup, uygulamaya yönelik maliyet çalışmaları başlatılmıştır.



2012 yılında kazı başkanı atanması gündemde olduğundan, rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri için gerekli olan kazı çalışmalarının, Kazı Başkanlığı ile birlikte programlanarak başlatılması planlanmakta olup, bu kapsamda;

-Tigran Honents Kilisesi'nin döşeme ve bemasında yapılacak işlerin belirlenmesi amacıyla onaylı koruma projesinde belirtilen kazılar ve araştırmalar gerçekleştirilmediğinden uygulama ihalesi kapsamında yapılamayan çalışmalar tamamlanacak,

-Ebul Manuçehr Cami'nin son cemaat mahalli ve cami çevresinde yapılması gerekli drenaj işleri onaylı koruma projesinde belirtilen kazılar ve araştırmalar gerçekleştirilmediğinden uygulama ihalesi kapsamında yapılamayan çalışmalar tamamlanacak,

-Gürcü Kilisesi, Selçuklu Kervansarayı, Ebul Muammeran Cami Minaresi, Ani Şehri Surları'nın rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanacaktır.

Tabyalarla ilgili yürütülen çalışmalar aşağıda belirtilmiştir.

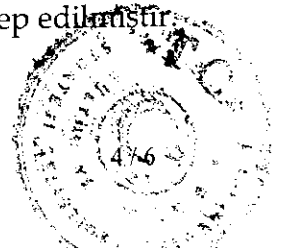
- Mülkiyeti Hazineye ait, tescilli Kanlı Tabya binası Milli Emlak Genel Müdürlüğünün 06/10/2009 tarih ve 43813 sayılı yazıları ile Harp Tarihi Müzesi olarak kullanılmak üzere Bakanlığımıza tahsis edilmiştir.

"Kars Kanlı Tabya Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon Projesi Yapımı" için 2009 ve 2010 yılları Yatırım Programından toplam 140.000 TL ödenek gönderilmiştir. Söz konusu işin ihalesi 23/07/2010 tarihinde yapılmış olup, sözleşmesi 56.142,60 TL bedel ile 31/08/2010 tarihinde imzalanmıştır. Anılan işle ilgili hazırlanan projeler Erzurum Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 27/06/2011 tarihli ve 2310 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Kanlı Tabya (Harp Tarihi Müzesi) Restorasyonu için 2012 Yılı Yatırım Programından 115.000 TL ödenek ayrılmış olup, ödenekler elverdiği ölçüde değerlendirilecektir.

Restorasyonunun tamamlanmasını müteakip, Kars Kanlı Tabya'nın Harp Tarihi Müzesi olarak düzenlenmesine yönelik teşhir tanzim projeleri hazırlanacaktır.

Bakanlığımız Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünce yalnızca Bakanlığımız mülkiyetinde olan ya da Bakanlığımıza tahsisli kültür varlığı yapıların onarımı yapılabildiğinden, mülkiyeti hazineye ait Arap Tabya, Gemli Tabya ve Karadağ Tabyanın onarımının "Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmelik" hükümleri çerçevesinde Kars Valiliği tarafından değerlendirilmesi 15/08/2011 tarihli ve 170251 sayılı ve 21/09/2011 tarihli ve 192384 sayılı yazılarımız ile Kars Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünden talep edilmiştir.



- "Kars Kalesi Restorasyonu" için Bakanlığımız Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü bütçesinden 140.000 TL ödenek gönderilmiştir. Söz konusu iş 30/09/2005 tarihinde başlamış olup, 18/05/2006 tarihinde tamamlanmıştır.

Ayrıca 2012 Yılı Yatırım Programında;

- Kars Ani Şehri Restorasyonu,
- Kars Gazi Ahmet Muhtar Paşa Konağı Rölöve, Restitüsyon, Restorasyon Ve Mühendislik Projeleri Yapımı,
- Kars Ani Ören Yerinde Bulunan Ani Katedrali Proje Yapımı,
- Kars Ani Ören Yerindeki Kültür Varlıklarının Projelerinin Yapımı,

işleri yer almakta olup, ödenekler elverdiği ölçüde değerlendirilecektir.

Kars Ani Antik Kenti'ne ilişkin Koruma Amaçlı İmar Planı ve Çevre Düzenleme Projesine yönelik 1. aşama çalışmalarına ait bilgi ve belgeler 13/12/2011 tarihinde Genel Müdürlüğe iletilmiştir. Plana ilişkin mevzuat kapsamında yapılması öngörülen toplantılardan ilki 26/01/2012 tarihinde gerçekleştirilmiş olup, plana yönelik çalışmalar devam etmektedir.

SORU 3: Kars'ta koruma altında olan tarihi yapılar hangileridir ve yeterince korunmakta mıdır?

SORU 5: Yıkılmamış tarihi yapıların korunması için ne tür tedbirler alınacaktır?

CEVAP 3-5: Bakanlığımızca tescil edilen: Sivil Mimarlık Örneği; 267, Dinsel Yapılar; 60, Kültürel Yapılar; 59, İdari Yapılar; 52, Askeri Yapılar; 54, Endüstriyel ve Ticari Yapılar; 28, Mezarlıklar; 11, Şehitlikler; 18, Anıt ve Abideler; 2 Doğal Varlıklar; 5 ve Kalıntılar; 11 olmak üzere toplam 567 taşınmaz kültür varlığı bulunmaktadır.

Bakanlığımız Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünce Bakanlığımız mülkiyetinde olan ya da Bakanlığımıza tahsisli kültür varlığı yapıların onarımları ödenekler nispetinde yapılmaktadır.

2863 sayılı Kanunu'nun "Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Yardım Sağlanması ve Katkı Payı"na ilişkin 12'nci Maddesi (a) fıkrası uyarınca hazırlanan "Tescilli Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Yardım Sağlanmasına Dair Yönetmelik" gereğince gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunması, bakım ve onarımına destek amacıyla rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerine ve Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulunca onaylı projeleri mevcut olan tescilli taşınmazların proje uygulamalarına nakdi yardım yapılmaktadır. Proje ve proje uygulama başvuruları söz konusu Yönetmeliğin 10'uncu Maddesinde belirtilen kriterlere göre; Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Onarımına Yardım Komisyonunca görüşülüp değerlendirilmektedir.



Söz konusu Yönetmelik uyarınca Kars ilinde 2006-2011 yılları arasında 32 adet taşınmaz için 313.318 TL proje yardımı, 14 adet tescilli taşınmaz için 325.000 TL proje uygulama yardımı sağlanmıştır. 2012 yılı yardım başvuruları ile ilgili, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Onarımına Yardım Komisyonunca inceleme ve değerlendirme çalışmaları devam etmektedir.

SORU 4: Yıkılan tarihi yapılarla ilgili olarak zamanında gerekli tedbirlerin alınmamasından ötürü sorumlular hakkında bir işlem yapılmış mıdır?

CEVAP 4: 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, ilgili Yönetmelik, İlke Kararları ve ilgili mevzuat kapsamında tescillenerek koruma altına alınmış kültür varlıklarından Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünce tespiti yapılan izinsiz uygulamalarla ilgili olarak;

2863 sayılı Kanunun 9'uncu Maddesi uyarınca, kültür varlıkları/koruma alanları/sit alanlarında inşai ve fiziki müdahalede (esaslı onarım, inşaat, tesisat, sondaj, kısmen veya tamamen yıkma, yakma, kazı veya benzeri işler) bulunanlar hakkında Koruma Bölge Kurulu Kararlarıyla, anılan Kanunun 65'inci Maddesi doğrultusunda yasal soruşturma açılması kararları alınmakta ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüklerinin Çalışma Esaslarına İlişkin Yönerge'nin 9'uncu Maddesi kapsamında yasal soruşturma açılmasına konu kurul kararlarının dağıtımı dosya örnekleri ile birlikte ilgili Cumhuriyet Başsavcılığı ile Defterdarlık Muhakemat Müdürlüklerine yapılarak yasal soruşturma süreci başlatılmaktadır.

